

BESSENYEI GYÖRGY-DÍJAS

Kiss László

Bessenyei díjjal tüntették ki a múlt év őszén Kiss Lászlót, az amatőr művészetben és művészetért kifejtett tevékenységéért. Legyen a kiténtetése alkalom, hogy róla és példája nyomán szóba kerüljenek értékek, amelyeket a mai mindennapi élet és az azt meghatározó társadalmi állapot minduntalan háttérbe szorít, perifériára sodor, elfelejtet, vagy csak kiváltságos helyzetben lévőik sajátjává tesz. Azokévá, akiknek az értékek teremtése, az értékekkel foglalkozás a tevékenységéhez kötődik. Ma már nincs folytonosság, belenövés, „beletanulás” ezen a területen. Ma már nem lehet a Rubljov filmből ismert módon havangot önteni tudni. Nekifeszülve – az eltanultból. Eredményt érve, felszabadultan.

Kiss Lászlót az amatőr művészetekkel kapcsolódó tevékenységéért tüntették ki. Ő erre a területre összpontosít, mert az ő tapasztalata ennek a fontosságáról beszél. Ahogy a Danuvia gyári irodalmi színpad, a kaposvári Fonómunkás Kisszínpad, amelyeknek tagja volt, hatottak rá, ahogy kimozdították a kerékvágásból, amelyen élte kerekere ezek nélkül futott volna, úgy történt ez meg – számára is érzékelhetően – az általa beavatottakkal. Kiss László a rajta érvényes és az általa adódó hatás tudása okán akarja, hogy ennek minél több ember a részese lehessen. De aki nem, az is tudjon róla, hogy létezik ilyen, s hogy ezen a területen ráadásul alkotás és közösség együtt járnak. Kiss László számára a Danuviában a gyári irodalmi színpad Csomák Ervint és az ottani közösséget jelentette. És ez együtt adta az erőt, ami őt egy – az eleve adódótól – eltérő pályára röpítette. És ugyanez látható, amikor már maga szervez irodalmi színpadot Kaposváron. Ahol ráadásul az ő közösségük is hozzáteszi a magáét a „kaposvári jelenséghez”. Annak a színházi csodának, ami a kaposvári színház volt egykor, ők is a tartozékai voltak, érto közösségként. A csodák ugyanis csak bizonyos közegben jönnek létre. S csak ebben a bizonyosban vesszük észre őket.

– Milyen díjat adna magának Kiss László, ha ez úgy lenne, hogy – mert az ember maga tudja ezt a legjobban – maga mondhatná meg?

– Ha lenne egy díj, ami arról szól, hogy van egy ember, aki végigküzködve az életét megpróbál – nem tudom, hogy mennyire időszerű ma ilyeneket mondani – közösségekben, országban, jobbításban gondolkodni, akkor én ilyen díjat adnék magamnak. És ebben az is benne van, hogy az ember életének egy része arról szól, amit korán, fiatalon valamiért elkezdett csinálni. Az érdekelte, rááldozta az életének egy részét, és ezzel végül is azért a nagy közösségért tett valamit. Ezért adnék magamnak díjat, ha ilyen díj lenne. De amit kaptam, az amatőr művészeti mozgalomban, az amatőr művészetért kifejtett tevékenységemért kaptam, hiszen akik ismernek, azok tudják, hogy régóta foglalkozom ezzel a területtel, s végül is, valamilyen módon az ezért a tevékenységért kapott díj is azt fedi, amit mondok. Nem más.

– Beszéljünk egy kicsit erről a területről!

– Én amatőr színjátszóként teremtettem meg az egész egzisztenciámat. Ez volt, ami elindított az értelmiségivé válás útján. Szoktam is mondani, hogy első generációs értelmiségi vagyok. Ami nagyon sok küszködéssel, nagyon sok lemondással és izgalmal jár. Tehát kezdetben vala a színjátszás, a versmondás.

Ahogy Kiss László a Szín 2/5-ös számában, a Népművelésért

díj díjazottjaként elmondta Háromy Gabriellának: Ipari tanuló koromban érintett meg a színjátszás, a legendás Danuvia gyári irodalmi színpad tagja voltam. Nagyon sokat köszönhetek Csomák Ervinnek és az ottani közösség erejének. Azt is, hogy felébredt bennem a tanulás vágya, a dolgozók esti giannáziuma után a főiskolát, majd az egyetemem is elvégeztem. Kaposváron, ahova házasságom révén kerültem, én pesti vagyok eredetileg, hamarosan megtaláltam a kapcsolatot az ottani kulturális élettel. 67-ben kerültem Kaposvárra, amiről változatlanul azt mondom, mind a mai napig, hogy a legszebb tíz évem volt. Ott teljesedtem ki. A Fonómunkás Kisszínpad oszlopos tagja lettem, a hetvenes évek elején számos országos érdeklődést keltő előadást hoztunk létre. Máig meghatározóak nekem az ott töltött évek. A szakma mélyvízébe kerültem. Lelkes üzemi kultúros voltam, irodalmi színpadot szerveztem, könyvtárat hoztam létre. Romantikus hevülettel targoncáról kínáltam a könyveket a műhelyekben. Még azt is megkíséreltem, hogy az általam hígnak tartott szerzőket kiiktassam az állományból. Ez talán ma megmosolyogtató, de amikor látom, hallom az egykori társak, tanítványok életútjának alakulását, azt gondolom, nem volt hiábavaló az akkori munkám.

Életem különböző állomásai után 1982-ben a minisztériumban kaptam azt a megtisztelő feladatot, hogy az amatőr művészeti ügyekkel foglalkozzak. Ma már egészen más területtel foglalkozom, de a civil életem egy része ehhez a területhez kötődik. Máig fontos nekem, hogy nekem is köszönhető, hogy a konferencián, amit 1989-ben Tihanyban csináltunk, s ami „tihanyi konferencia” néven híresült el, összejöttek mindazok, akik az amatőr színjátszásban tettek vagy szándékoztak tenni. Ott megbeszéltük, hogy hogyan tovább. Az alkalom kultúrtörténeti érdekesség. Felfokozott hangulat volt, mert mindenki azt gondolta, hogy az a kor jött el, amikor részesülhetünk az anyagi javakból, az elosztás más lesz. Persze nem így lett. Akik a konferencia szervezésében is és hangadóként is ott nyitáztunk, ezért határoztuk el, hogy ha másképp nem megy, akkor Münchhausen báró módjára, a saját grabancunknál fogva fogjuk kihúzni magunkat a mocsárból. Az én ötletem is volt, hogy alakítsunk szövetséget. Ez lett a Nemhivatásos Színházak Szövetsége. A neve úgy alakult ki, hogy akkor az amatőröktől mindenki ódkodott, viszont ki akartuk fejezni a különállásunkat a professzionális világtól. A konferencián megalakult egy bizottság, azzal a céllal, hogy megalakítsunk egy szövetséget. Ez egy külön történet, akár egy külön beszélgetés is lehetne, hogy is volt ez az egész. Tény, hogy az alakuló bizottság munkája után az első közgyűlésen engem választottak elnökül. Aminek most Soltész Tibor az elnöke és Magyar Színhátek Szövetség a neve. A megválasztásom meglepetés volt a számomra, mert én akkor az OKISZ-ban dolgoztam, mint művelődési osztályvezető. S ezért is jelentett nekem ez a megbízatás örömtelien sokat.

De ha már az egyesületalapítási kezdeményezéseimnél tartunk, ezt követően egy másik egyesület is nekem köszönheti létét. Megalakítottam a Magyar Versmondók Egyesületét, aminek szintén elnöke lettem. Sokáig elnöke voltam, aztán alelnöke lettem, aztán újságot alapítottam, ez a Versmondó. A Magyar Színhátek Szövetségnek is van egy lapja, a Játékos, azt is én

csináltam meg. Talán épp azért, mert amíg szó van róla, hogy kellene valamit, nagy a lelkesedés, a felajánkozás, aztán nem lesz belőle semmi, hacsak nincs valaki, aki igazán vállalkozik rá, hogy akkor majd én. Én vállalkoztam rá, hogy ezt a két új-ságot megalapítom, és csinálom a mai napig is. És nagy örömöm van benne. Ahhoz, hogy színvonalas legyen, sok energiát igényel. Nagy munka, nagy küszködés, nagy éjszakai gondolkodások, de szívesen teszem, mert jó dolog alkotni, jó dolog csinálni valamit. A hivatali munkám mellett erre szívesen áldozok időt, energiát.

– Beszéljünk akkor a két alkotó területéről! Előbb az amatőr színjátszásról, azután a folyóiratokról! Ha valaki egyszer belekóstol a színjátszásba, ezt a területet általában akkor is figyelemmel kíséri, ha másképp már nincs köze hozzá. Mik történnék ezeken a területeken?

– Az amatőr színházi világ egy sokszínű, átstrukturálódó, átalakuló rendszer, aminek fantasztikus eredményei vannak. És én a világát, a problémáit abból adódóan érzékelem, hogy bár a színházcsinálástól magától, a produkciók létrehozásától már rég távol kerültem – hisz Kaposváron csináltam utoljára, annak már majdnem harminc éve, a Kaposvári Főművelődési Központ berkeiben, meg később Budapesten a Zalka Katonai Főiskolán volt egy évig egy csoportom, ahol kísérleteztem, dolgoztam –, de valaha mégis csináltam. Szerintem az amatőr művészeteken belül azoknak a műfajoknak, amelyek társadalmi töltetűek voltak, például a képzőművészet, az amatőr színház, amatőr film, a 89 előtti időben egyszerűbb volt a helyzete, hisz ragyogó alkotások születhettek, engedelmességgel annak a parancsoknak, hogy változtasd meg a világot. Most ez az egész nem tud ilyen egyszerű, s ezért erőteljes lenni. A művészetek is társadalomfüggők, és most más szerepet töltenek be, mint azelőtt. Nem mintha ebben a mai világunkban nem lenne annyi probléma, annyi ellentmondás, annyi disszonancia, annyi gond, hogy ezekre ne lehetne odafigyelni. És az amatőr művészetek egy része ezt is teszi. De a több szempont szerint strukturálódó társadalom hatása nem olyan erős, a művészetet létrehozó motiváció tekintetében, mint a korábbié. Korábban az amatőr művészeti csoportban való részvétel is egyértelműbben hatott. Debrecenben egy ragyogó színházi társulatnak a vezetője, főszeplője az a fiú, aki Kaposváron az én kezem alatt volt. Az üzemi csoporttal csoportvezetőként öt évig csináltam a színpadot, ez idő alatt negyven ember fordult meg a kezem alatt, akikkel mind a mai napig el tudok számolni. Olyan értelemben, hogy vagy pedagógusok, népművelők lettek, vagy ha nem váltak értelmiségiekké, akkor is a társadalom alkotó, felelős polgárai. Ez szerintem nagyon-nagyon dolog.

Az *Amatőr amatőriség* címmel megjelent tanulmányomban megkülönböztetem az amatőr művészeti mozgalom közösségi fogantatású művelődési tevékenység voltát, amelyből kinőhet, létrejöhet bármely más közösségi, ún. közművelődési vagy művelődési tevékenység, s ez a terület a társadalom szempontjából ma mindennél fontosabb. Emellett beszélek az amatőr mozgalom értékalkotó tevékenységéről, s itt elmondom, hogy az a művészeti alkotás, amely az amatőr területen jön létre, lehet az ún. professzionális művészettel egyenértékű alkotás. Tehát nem a minőség különbözteti meg az amatőr területet a profitól. Az kétségtelen, hogy a művészeti tevékenységek csak egy bizonyos része képes arra, hogy öntörvényű esztétikai produktumot, értéket létrehozson, de a másik rész, ami a nagyobb rész, mert

rendelkezik a fent említett másik sajátossággal, mindenkor nagyon fontos. Egy a művelődést jelentő, ahhoz segítő út.

– A *Szín 8/1* számában Andrassy Mária recenzálta az *Alkotó emberek. Amatőr művészetek az ezredfordulón* (NKÖM.2001.) kötetet, s kiemelte ezt az írást. S ez nyilván összefügg a területhez fűződő minden módon létező kapcsolattal, a színházcsinálással, a terület animálásával, az egyfajta kritikai rálátással. Kik és miért említésre méltók ma az amatőrök között?

– Mondhatom az élvonal nagy csapatait, akár a Stúdió K-t, mert vitathatatlanul értékeket hoznak létre. De számos olyan kezdeményezést is tudok, így a veszprémiek Alig színpada, akiknél az a fontos, amit ők megteremtettek maguk között, s annak a kisugárzó ereje. A Stúdió K fantasztikus értéke és ez, nekem egyforma értékek.

Ami elgondolkodtató úgy az amatőr színházi területen, mint a bábjátszásban, az az, hogy bekövetkezett egy szakadás, ami a 80-as évek közepétől elindult erőteljes folyamat következménye, miszerint különvált az amatőr világon belül az alternatív színházi világ. Ezzel lefejeződött az amatőr színjátszás. Más a státusuk, hiszen egy alternatív csoport már nem kedvtelésből, már nem szabadidejében csinálja a dolgokat, a tevékenységük egzisztenciális kérdéssé is vált. S miközben az amatőr világba az alternatív színház egy új dimenziót hozott, közben ez a kettéválás nem tett jót az amatőr színházi világnak. Megszűntek a valódi kapcsolódási pontok, lehetőségek, az alternatívok elkülönültek a fesztiválok terén is. Ma már azt fedezem föl, hogy egy valamire való amatőr csoport, ha sokra tartja magát, jól dolgozik, egyre inkább azt célozza meg, hogy alternatív színházzá válhasson. És az alternatívok különválása nem egészséges. Nem hathatnak, pedig ez korábban megvolt.

Az amatőr színjátszás polarizálódott korosztályok szerint is. Egyetemi, főiskolai színjátszás, gyerekszínjátszás és a hagyományos amatőr színjátszás, amibe innen is, onnan is jönnek csoportok, itt már nem korosztályok szerint oszlik meg. De hát ez is polarizáció. És ami a baj, ami nem egészséges, hogy az amatőr színházi világ fesztiválrendszerében nincs átjárhatóság. Ma már egyre kevesebb olyan fesztivál van, ahol a diákok, a felnőttek egyaránt ott vannak. E tekintetben érdekes az ún. Belgák fesztiválja, amit Nagy András László csinál. Ez arról szól, hogy én se nem diákszínjátszó vagyok, se nem felnőtt, se nem amatőr, se nem alternatív, akkor belga. Nem férnek be egyik kategóriába sem, és csak színházat csinálnak.

Hozzáteszem az előbbi véleményemhez, hogy minél lejjebb megyünk, annál egészségesebben működik az egymás mellettiség, országos szinten van a legerőteljesebb elkülönülés. Aminek megvan az oka, tudniillik a különböző csoportokat nincs miért hasonlítsuk egymáshoz, de ennél fontosabb lenne az átjárás lehetősége és az egymásra hatás lehetősége.

– Beszéljünk most a másik vállalt feladatról, a szerkesztésről!

– Kezdem a *Versmondóval*, az a régebbi és zökkenő mentesebb. A *Játékos*hoz kellenének emberek, akik írnak, mi pedig nem tudunk honoráriumot fizetni, a pályázatokon is leg több esetben csak a nyomdaköltségre van lehetőségünk. Tehát az egy kicsit akadozva megy. Most már ott tartunk, hogy két év sajnos úgy telt el, hogy évente egy számot tudtunk megjeleníteni. Ez nagy baj, mert erre sokkal nagyobb szükség lenne. A *Játékos* című folyóiratnál úgy kodifikáltuk magunkat, hogy olyan szakmai lap szeretnénk lenni, amely orientáló cikkeket, kritikákat közöl, és szakmai segédanyagokat, amiket a csoport-

tok használni tudnak. A *Játékos*nál még azt is tudni kell, hogy ez a Magyar Színháztudományi Szövetség ernyőlapja, ha úgy tetszik. Valamennyi műfajra kitekintve próbáltuk szerkeszteni az újságot, tehát a bábtól a drámapedagógiáig minden dologgal foglalkoztunk az elején. Aztán egyre jobban szűkült a terület, az utolsó számok többnyire már csak színháztudományról, versmondásról és bábjátszásról szóltak. Azért is, mert a különböző területek többé-kevésbé megcsinálták már a saját szaklapjukat. Ennyit a *Játékos*ról. Az impresszumban az van, hogy évente négyszer megjelenik, de ezt sajnos nem tudjuk tartani. Rangos szerzőgárdánk volt, az elején olyan embereket tudtunk megnyerni, tetszés szerint válogathattunk a nevek között, és olyan anyagokat tudtunk közölni, amelyek rendkívül izgalmasak, korszerűek voltak. Fesztiválokról, különböző bemutatókról kritikákat közöltünk. A színvonalát tekintve ez nem egy rossz periodika, csak ez az évi egyszeri megjelenés egyenlő a nullával. Csak visszamenőleg tudunk szólni eseményekről, elég későn. Ez nem jó.

A *Versmondó* jobb helyzetben van, anyagilag is, és az írástudó emberek jóvoltából, akik a lapjuknak tekintik a *Versmondót*, s ezért az írások száma megfelelő. De itt is összevont számokat adunk ki. Ez azt jelenti, hogy évi háromszori a megjelenés, dupla számokkal. Ennek a lapnak is az a célja, hogy szakmai anyagokkal segítse a versmondókat, hogy kritikákat adjunk közre, hogy versmondó eseményekről felhívásokat tegyünk közzé. Tulajdonképpen amolyan belső mozgalmi lap, többségében az egyesület tagjaihoz jut el. Ők pedig vannak 1700-an! A lap eljut számtalan határon túli szervezethez, középiskolákba, könyvtárakba. Tehát gondoskodni tudunk arról, hogy többen ismerjék a lapot, mint csak a tagok. 1500 példányban jelenik meg. Nem nagy példányszám, juttatjuk el az Írók Könyvesboltjába, de mindig elkel. Minden megjelenés alkalmával újra vizsztik a friss példányokat.

Egységes szerkezetben készül a lap, már több év óta kialakultak a különböző fejezetcímek, amik köré csoportosítom a különböző tanulmányokat, írásokat. Különösen figyelek a grafikai megjelenítésére. A képzőművészet is az egyik gyenge pontom, és szeretem képzőművészeti alkotásokkal illusztrálni a lapot. Évek óta az a kialakult gyakorlat, hogy egy-egy grafikus képeiből válogatva készítik el egy-egy számot. Korábban képeket válogattam innen-onnan, de évek óta egységesült, s egy képzőművészt bemutatva készül el a lap.

Több alkalommal előfordult már, hogy egy egész számot tematikusan tudtam megszerkeszteni. Például az Illyés-évforduló kapcsán egy számunk Illyésről szólt a bevezető tanulmánytól kezdve a kritikáig, a könyvismertetőig bezárólag. A lapban alkalmanként mellékleteket is adunk ki. Az első időszakban kivehető tanulmányt közöltünk a mellékletben. Így a *Halotti beszédet*, és annak facsimile változatát is közzé tettük. Nagy örömmre Pusztai Ferenc, aki a NKÖM-ben volt miniszterhelyettes, kiváló nyelvész és kiváló ember, az egyetemen a diákoknak abból a facsimile kiadványból tanítja a *Halotti beszédet*, amit mi adtunk ki. Az *Ó-magyar Mária-sivalom*, a *Nyelvi jogok egyetemes nyilatkozata* is közlésre került. És a *Kőműves Kelemen* ballada több változatát is bemutattuk, bizonyítva ezzel, hogy olyan műről van szó, amely számos földrész kultúrájában megtalálható.

Az újság úgy születik, hogy járva az országot, a versmondó eseményeket, versenyeket, megkérek mindig valakit, aki írástudó ember, hogy írjon egy-egy beszámolót, cikket az adott versmondó-versenyéről. Ezeket kiegészítem odaillő versekkel, és

természetesen törekszem arra, hogy ezek mondhatók is legyenek. Ha a *Versmondó*kat egymás mellé teszi az ember, akkor ez kvázi antológiaként szolgál, lehet válogatni belőle.

Egy valami van, amire a *Versmondó* szerkesztésében alapvetően törekszem. Ez a minőség. Ezért van, hogy többségében klasszikusok vagy megkérdőjelezhetetlen alkotások szerepelnek benne. Ez lehet, hogy egyféle védekezés, de azt gondolom, hogy nem a kísérletezés a dolgunk.

– *A minisztérium olyan munkahely, ahol komolyan veszik a munkaidőt, és azt végig is kell dolgozni. Honnan az idő az egyebekre?*

– *Hogy is volt a Mici néni két életében? Nekem is van a hivatali munkám, ami egyre megterhelőbb, egyre nehezebb, és van egy másik életem, ami este hat-hét órától kezdődik, amikor hazaérek, és tart éjfélig vagy éjszakába nyúlóan, ameddig tart. A helyzet egy-egy lapzártá kapcsán kulminál.*

– *Mint díjazottól azt kérdezem még meg, mi az, ami sajnálatra méltóan nem fér be a napokba, az életbe? Amit valóban sajnálni lehet.*

– *Sok van olyan dolog. Nem csak olyanok, hogy mit kéne még az embernek megcsinálnia, mit kéne megtanulnia, mert ezt a végtelenségig lehetne sorolni. Például nem beszélek nyelveket, ami egy hátrány, s amit nem is tudok, hogy megért-e valaki, aki beszél nyelveket. Szeretünk és járunk sokfelé a világban, és szembesülök ezzel. Bár én metakommunikációval meg tudom magam mindenhol értetni a világon. Még olyan helyen nem voltam, ahol ne tudtam volna megértetni, amit akartam. Ezzel együtt iszonyatos dolog szembesülni azzal, hogy Spanyolországban megkérdézi tőlem egy rendőr három nyelven, hogy mit is akarok, és akkor én magyarul elmutogatom neki, hova akarok menni.*

A másik, amire nagyon-nagy szükségem lenne, s nem teszem, fizikális dolog. Keveset mozgok, sportolok, pedig kötelező lenne, hogy az ember tovább életben tudjon maradni. Egy agy-görcsön már túl vagyok, egy picit kéne erre időt fordítani. De sajnálom az időt rá, amit jobban el tudok tölteni.

Sok mindent lehetne még sajnálni, de ez a kettő vezet. És, ha igaz, hogy most tényszerűen, pragmatikusan kell gondolkodni, mondhatom, amit egyszer elmondtam már valakinek, hogy azzal az energiával és ráfordítással, amivel megcsináltam két egyesületet, két lapot, olyan vállalkozást tudtam volna csinálni, hogy. De hát ez azért nem igaz, mert ahhoz át kéne tekerni az ember agyát, hogy más legyen. Nem azt mondom, hogy sajnálom, hogy ezt nem lehet, de a versenyképtelenség dűhít.

– *Mit lát ebből a saját gyereked, a 19 éves fiad?*

– *Büszke az apjára, de van az is, hogy engedj már oda engem is a számítógéphez. És akkor ott állunk, mert csak egy számítógép van. De a Debreczeni Tibor-féle Kuckóba is eljött velem, és amikor a körkérdés odaért hozzá, ahogy Tibor szokta azt csinálni, a gyerekek megkérdezte tőlem: Te hogy nevelnél engem másképpen? Válaszolni kellett rá. Nyilvánvalóan a szigorúságra gondolt. Mert én megpróbáltam a fiamat arra nevelni, hogy az élet kemény, meg kell küszködni mindenért, dolgozni kell nagyon sokat, és akkor lehet talán elérni valamit. Szoktam mondani, hogy én egy intézetben nevelkedtem, géplakatos szakmával rendelkező proligyerek voltam, aki csak úgy tudta megcsinálni a dolgát, hogy összeszorította a fogát és csinálta.*

Kiss Lászlónak beszélgetés közben most ezek jutottak eszébe. Mint ahogy a Szín 2/5-ös számában más dolgok, amiket újraolvasásra olvasóink szíves figyelmébe ajánlok. Nem került szó az első lapról, amit életében szerkesztett, az ACTÁ-ról sem, de azokról a kapcsolatokról se, amit máig élők, s jönnek a távolabbi és még távolabbi múltból. S ezekről árulkodnak akár a lapok is. Az ACTA 1993-as 2. számában például ott van Fajó János, és a vizualitásról és a szépre nevelésről elmélkedik. Ő a Józsefvárosi Galériából maradt kapcsolat, ahol együtt voltak Nádler Istvánnal, Keserű Ilonával, Bak Imrével, egy szellemi műhelyben. De 1979-82 között már az ELTE népművelés szaka is a kapcsolatokat szaporítja, még a tanárok esetében is, hisz Gelencsér Katalin, Heleszta Sándor, Király Jenő, Maróti Andor vannak közöttük. Velük a közösség már a végső-kig tart. Ebből már csak elmélni lehet, elfelejtődni nem, jó példa rá Heleszta Sándor.

És lennének szempontok, amik szerint el lehetne kezdeni egy újabb beszélgetést. Kiss László ugyanis egykori rádiós is – , riportterkedett az Ötödik sebességben, a Sulisajtóban, a Segíthetünk-ben, a Táskarádióban –, és micsoda erőteljesen segítkezett, hogy létrejöhessen a Civil Rádió. 1982-től a NKÖM dolgozójaként a Közművelődési Főosztályon általában segítője a civil terület erősödésének. Közreműködött az első önálló szakmai egyesületek létrehozásában, támogatta a Magyar Népművészeti Egyesületet, a Fotóklubok és Szakkörök Szövetségét, a Tánccsoport Szövetséget, az Országos Bábos Egyesületet, a Martin Alapítvány megalakulását. Ha tudta, amit tudott a színházról, a versmondás példájából, miért ne tett volna meg mindent, a hatásukban ugyanolyan területekért. Kapcsolódó területek voltak, egyéb fontos területek.

Mátyus Aliz

SZAKMAI HÍREK

MAGYAR DIÁKSZÍNHÁZI FESZTIVÁL

A Magyar Művelődési Intézet, Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata, Békés Megyei Jókai Színház, Megyei Művelődési Központ és Kézműves Szakiskola, Csabai Garabonciás Alapítvány, Steinwender József együttműködésével, 2004. június 21 – 25 között, Békéscsabán kívánja megvalósítani a Magyar Diákszínházi Fesztivál programot, amelyen résztvevő lehet: bármely magyar nyelven játszó középiskolai (és/vagy középiskolás korúak [14-18 évesek] alkotta) diákszínházi csoport, amely Magyarországon, a történelmi magyar területeken (Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, Vajdaságban) és/vagy a diaszporában él. A meghívás és/vagy a résztvevő csoportok kiválasztása a Magyarországon és a magyar nyelvterületeken élők diákszínházi fesztiváljain bemutatkozó csoportok szakmai zsűrijének ajánlása alapján történik. A fesztivál célja: a magyar nyelvű diákszínházi játékok eredményeinek rendszeres bemutatása, szakmai konzultáció lehetőségének biztosítása, (a program keretében a bemutatásra kerülő előadásokat szakmai zsűri értékeli, amelynek tagjai az egyes határon túli területeket képviselő, és magyarországi szakemberek), a résztvevő csoportok (és az általuk képviselt területek) közötti kapcsolatépítés. A cél és motiváció további meghatározására egy brassói csoport vezetőjének szavait idézzük: „A Magyar Diákszínházi Fesztivál gondolatát nagyon jó ötletnek tartom. A fesztivál nagy hozadéka az lenne, hogy a történelmi magyar terület diákszínházi és a csoportok vezetői találkoznak, egymást megismernék. Mindenki csupán annyit tud a diák-

színházszásról, amennyit szűk környezetében lát. Nagyon kevés az olyan határon túli csapat, amely a magyarországiak tevékenységét ismeri. Nem beszélve arról, hogy a más területeken élők munkáját ismernék. Minket nagyon érdekelne ez a rendezvény. Üdvözlettel, Bálint Ferenc”

A program meghirdetése a területi szervezetek, média, internet útján, a résztvevő csoportok jelölése, majd meghívása helyi szakmai zsűri ítélete/ajánlása alapján történik. (A meghívható csoportok száma: 20, egy-egy csoport létszáma nem haladhatja meg a 15 főt. A résztvevő csoportok száma a területi megoszlás szerint: Szlovákia: 2; Ukrajna: 2, Románia: 3, Jugoszlávia: 2, Horvátország: 2, Szlovénia: 1, Ausztria: 1, diaszpóra: 3, Magyarország: 3.) Tervezzük továbbá, minden évben más-más ország többségi nemzetéből 1-2 diákcsoportjának meghívását. (Így 20 a résztvevő csoportok száma.)

Bővebb információ, jelentkezés részvételre, együttgondolkodásra:

Steinwender József, 5600 Békéscsaba, Kazinczy ltp. 24/B.; steinwender.jozsef@mail.datanet.hu; 00/36/66/448-672; 36/20/938-99-06

DRÁMAPEDAGÓGIAI TÁBOR – HEVES

A VIII. Batty Drámapedagógiai Tábor 2004. június 28-július 3. között kerül megrendezésre. A helyszín Heves.

A Megyei Művelődési Központ szervezésében immár nyolcadik alkalommal találkozunk a drámapedagógia módszereivel dolgozó és az e módszer iránt érdeklődő pedagógusok egy intenzív képzést nyújtó szakmai tábor keretében. Az elmúlt évek során megismerkedtek a drámapedagógia alapjaival, alkalmazási lehetőségeivel és a kapcsolódó szakterületekkel. Vendégeink minden esetben országosan ismert szakemberek voltak.

Ebben az évben a tábor résztvevői a drámapedagógia egy új, még kevésbé ismert módszerével, a TIE programmal ismerkedhetnek meg. A TIE (Theatre in Education - Színház a nevelésben) gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozó társulatokat, módszert jelent. A színház és a dráma eszközeivel nevelnek, oktatnak. A foglalkozások általános életrani tényezők alapján készülnek - meghatározott korcsoportokra. A foglalkozások részét képezi a színház. Nemcsak előadási formában, hanem a szereplők (emberi jelenlét), a hely, az idő kezelésére vonatkozó színházi konvenciók formájában is, de a színház mindig alárendelt annak a témának, amelynek megértésében változást kívánnak elérni a társulatok. A DJE (Tanítási dráma) és a TIE céljai azonosak. Céljuk a megértésbeli változás létrehozása. A TIE többszintű élményt tud előhívni. Épít a résztvevők már meglévő tapasztalataira, a fejlődés folyamatára koncentrálna igyekszik az objektív tudást a gyermek személyes tudásához kapcsolni.

A TIE programok tehát nemcsak színházi élményt nyújtanak a felkészült színész-drámatanárok vezetésével, hanem a színházi blokkot követő drámaóra keretében (gyakran analóg helyzeteket dolgozva fel) juttatják el a résztvevőket a megértésbeli változásig a választott területen. A Kerekasztal Színházi Nevelési Központ Kaposi László rendező-drámatanár, a Magyar Drámapedagógiai Társaság elnöke vezetésével 1992 óta dolgozik e programmal, sok száz foglalkozást tartva az érintett korosztály gyermekcsoportjainak, igen nagy sikerrel. A tábor vezetője hagyományosan Paptné Demeter Magdolna, a megyei Drámapedagógiai Műhely vezetője, drámapedagógiai megyei szaktanácsadó. Meghívott előadók: a Kerekasztal Színházi Nevelési Központ társulata, vezetője Kaposi László, illetve Lipták Ildikó, Nyári Arnold, e társulat tagjai. Érdeklődni és jelentkezni a Megyei Művelődési Központban (Eger, Knézich K. u. 8.), Nyeső Illdikónál lehet személyesen vagy a 36/510020-as telefonon.